

Strand- och vattensäkerheten i församlingens verksamhet

Badstränder

Badstränder omfattas av konsument säkerhetslagstiftningen. Konsument säkerhetslagen (920/2011) ålägger tjänsteleverantören en omsorgsplikt. Tjänsteleverantören ska se till att konsumenttjänsten inte medför fara. Tjänsteleverantören ska känna till de risker som är förenade med tjänsten.

I fråga om badstränder innebär detta att huvudmannen för en badstrand, dvs. församlingen, ska göra en riskbedömning av badstranden och upprätta ett säkerhetsdokument. Utifrån riskbedömningen organiserar och sköter huvudmannen säkerhetsarrangemangen på stranden.

Tillsynen över konsument säkerheten ankommer på Säkerhets- och kemikalieverket Tukes. Närmare krav på badsträndernas säkerhet finns på [Tukes webbplats](https://tukes.fi).

(<https://tukes.fi/tuotteet-ja-palvelut/kuluttajille-tarjottavat-palvelut/uinti-ja-muut-vesilajit/uimarannat>)

(<https://tukes.fi/rantavalvontatyokalu>)

Den som underhåller badstranden, dvs. tjänsteleverantören, ansvarar för att tjänsten är säker. Tjänsteleverantören kan vara t.ex. en kommun, en församling, en förening eller ett företag.

Konsument säkerhetslagen gäller inte sådana privata eller offentligt ägda strandområden som inte är avsedda att vara allmänna badstränder, även om de används för bad med stöd av allemansrätten. Sådana är t.ex. skogssjöar i närheten av friluftsleder eller strandparker i städer.

Badstränder omfattas förutom av konsument säkerhetslagen även av hälsoskyddslagen. Hälsoskyddslagen övervakas av de kommunala hälsoskyddsmyndigheterna. På Finlands Simundervisnings- och Livräddningsförbunds (FSL) webbplats finns anvisningar i anslutning till coronaepidemin. https://www.suh.fi/toiminta/rantaturvallisuus/covid-19_ohjeet_rantojen_yllapitajille

Vattensäkerhet ska beaktas även [vid publikevenemang](#) och [i programtjänster](#), där deltagarna har möjlighet att simma eller där vattenelementet i övrigt ingår i tjänsten.

Vatten är alltid ett farligt element i konsumenttjänsterna. För att farorna ska kunna identifieras och riskerna hanteras ska tjänsteleverantören upprätta ett [säkerhetsdokument](#) för alla konsumenttjänster som tillhandahålls i vatten.

På verksamhetsstället ska det finnas det antal räddningsredskap som omständigheterna kräver, såsom livbojar, räddningskrokar, kastlinor, livbåtar och/eller räddningsflottar samt första hjälpen-utrustning. Dessutom rekommenderas en defibrillator, som personalen ska utbildas i att använda. På stranden ska det också finnas anvisningar och förbud i anslutning till strandsäkerheten samt anvisningar om larm.

Det ska finnas en namngiven person som ansvarar för första hjälpen-utrustningen samt räddnings- och primärläckningsutrustningen, och personens namn och kontaktuppgifter ska antecknas i säkerhetsdokumentet. Utrustningen ska placeras på en synlig plats, vara lätt åtkomlig och märkas ut tydligt. Redskapen ska vara hela och kontinuerligt hållas i funktionsdugligt skick. Utrustningen ska kontrolleras och underhållas med bestämda intervaller. Det rekommenderas att en underhållsplan upprättas för det periodiska underhållet och de periodiska granskningarna och att en servicedagbok förs över dessa. Dessutom ska redskapens skick följas upp dagligen och eventuella brister ska åtgärdas i enlighet med hur allvarliga de är.

Simövervakning

Antalet badvakter ska fastställas utifrån en riskbedömning. Vid riskbedömningen och upprätthållandet av säkerhetsnivån ska bland annat följande beaktas: vattenytans omfattning och djup samt eventuella funktioner, såsom vattenrutschbanor, hopplatser eller hopptorn samt platsens läge, synhinder och andra omständigheter som är utmanande med tanke på övervakningen.

Badvakten ska kunna utföra räddning på det ställe där han eller hon arbetar. Det vill säga badvakten ska kunna rädda en person även från badstrandens mest utmanande plats och kunna ge tillräcklig första hjälp. Badvakten ska dessutom vara minst 18 år, eftersom arbetsuppgiften inbegriper betydande ansvar för sin egen och andras säkerhet och arbetsuppgifterna kan medföra risk för olycksfall eller olägenhet för hälsan.

Badvakten ska ha följande kunskaper och färdigheter:

- känner till principerna för säker verksamhet vid olika räddningstillfällen och räddningssituationer
- kan i praktiken fungera tryggt i olika räddningssituationer
- kan utföra räddning på den plats där hen arbetar
- kan använda olika räddningsredskap och vet hur och när utrustningen ska underhållas
- känner till grunderna för människans fysiologi (t.ex. blodcirkulation, lungfunktion och vattentryckets påverkan på människokroppen) så att personen kan agera i första hjälpen-situationer
- kan ge livräddande första hjälpen och fortsatta åtgärder samt larma hjälp
- känner till sina uppgifter, sina rättigheter och sitt ansvar
- har bekantat sig med och är medveten om säkerhetsrutinerna vid sitt arbetsobjekt (bl.a. säkerhetsdokument)

Arbetsgivaren är skyldig att se till att arbetstagarna får tillräcklig utbildning i förhållande till hur krävande deras arbetsuppgifter är. I simövervakningsuppgifter är FSL:s kurs "Pysytään pinnalla" + Fhj1-utbildning en bra kombination. De kunskaper och färdigheter som behövs kan förvärfvas bl.a. genom att avlägga de utbildningar Finlands Simundervisnings- och livräddningsförbund ordnar

https://www.suh.fi/koulutus/pysytaan_pinnalla_kurssi

Dessutom är det bra att komma ihåg att alltid göra en olycksfallsrapport till Tukes, ifall en allvarlig olycka inträffar: <https://tukes.fi/asiointi/lomakkeet/onnettomuusilmoitukset>. Som allvarlig olycka definieras olyckor som krävt sjukhusvård, lång rehabilitering, orsakat bestående men eller dödsfall.

Badsäkerhet under läger och liknande evenemang

Konsument säkerhetslagen (920/2011) gäller alla tjänsteleverantörer med undantag för klubbar, motions- eller idrottsföreningar till den del den tjänst som de producerar är avsedd endast för de egna medlemmarna och tjänsten i fråga inte har någon ekonomisk betydelse.

Till exempel den som ordnar ett konfirmandläger ansvarar för vattensäkerheten under lägren och bl.a. för ordnandet av simövervakningen.

Simövervakaren ska vara minst 18 år. Säkerheten ökar om flera personer övervakar simningen. Man kan ta hjälp av till exempel hjälpledarna, men man får inte låta dem ansvara för övervakningen. Övervakaren ska ha kunskaper och färdigheter i livräddning och dessutom behärska första hjälpen (se ovan nämnda

kunskaper och färdigheter hos badvakten). Badvakten ska ha tillgång till en mobiltelefon för eventuellt larm- eller annat hjälpbehov.

Personalen och hjälpledarna ska ges anvisningar om säkerheten när det gäller simning:

- hur övervakningen ska ordnas,
- eventuella regler och begränsningar för simningen
- hur man kallar på hjälp vid behov.

Också lägerdeltagarna ska ges anvisningar för simningen:

- när man simmar (man får inte simma ensam),
- eventuella begränsningar för simningen,
- var man får simma osv.
- det rekommenderas att lägerdeltagarna simmar i par (se säkerhetsdokumentet, s 24.)

Badstranden ska ha behövliga räddningsredskap: Livboj och kastlinor samt räddningsbåt och/eller räddningsflotte samt första hjälpen-utrustning. Närmare anvisningar om badsträndernas säkerhet ges i Undervisnings- och kulturministeriets publikation om idrottsplatser nr 90: Uimarantaopas.

Annat att beakta: Lagen om unga arbetstagare 998/1993 samt

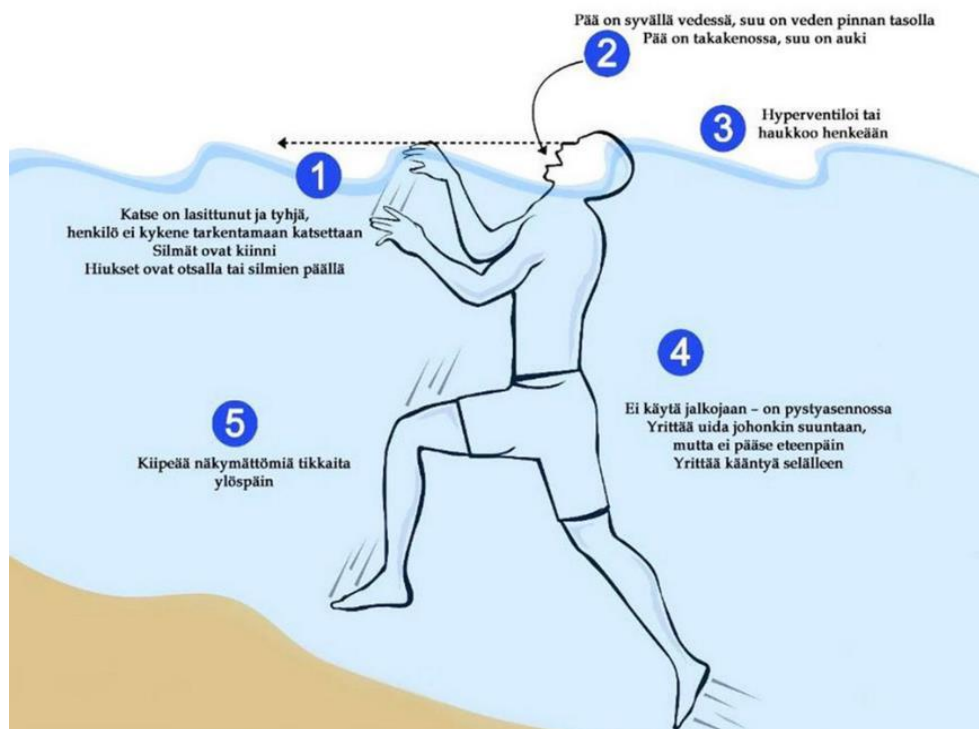
** Statsrådets förordning om arbeten som är särskilt skadliga och farliga för unga arbetstagare 475/2006.*

** En ung person (under 18 år) kan ges arbetsuppgifter där det t.ex. förekommer betydande ansvar för sin egen eller andras säkerhet endast under tillsyn av en erfaren och yrkeskunnig person.*

Att känna igen och rädda en person som drunknar

En person som håller på att drunkna ser inte nödvändigtvis ut som de flesta människor förväntar sig. När en nödställd människa hamnar i vattnet börjar kampen för överlevnad. Personen höjer båda händerna över vattenytan med plask (vanligen det första tecknet), huvudet lutar bakåt, personen kippar efter andan verkar försöka ta sig upp längs en osynlig stege. En som håller på att drunkna kan inte nödvändigtvis ropa på hjälp, eftersom den viktigaste uppgiften är att få luft eller hålla andan under vattnet. I det här skedet är det bra att ropa och fråga om allt är okej. Om man inte får svar, måste man ingripa.

MILTÄ HUKKUMINEN NÄYTTÄÄ

På FSL:s sidor Viisaasti vesillä finns anvisningar för hur man räddar en som håller på att drunkna

Larma efter mera hjälp om möjligt innan du inleder de egentliga räddningsåtgärderna. På så sätt säkerställer du att mer hjälp fås till platsen.

Lugna ner dig själv och den som ska räddas genom att berätta att hjälp är på väg. Det ger den som ska räddas en känsla av trygghet och krafter att orka en liten stund till.

Leta upp ett hjälpmedel, något som är längre än armen och ger dig själv säkerhet, helst något som flyter. Om förhållandena är svåra, försök få hjälp av andra som är på plats eller ring 112.

Rädda: närma dig den som ska räddas snabbt men försiktigt. Håll redskapet mellan dig själv och den som ska räddas, och räck redskapet till personen, om hen är nära stranden. Du kan också kasta redskapet till personen. Hjälp den nödställda till stranden, vidta behövliga första hjälpen-åtgärder och för vid behov till fortsatt vård.

https://www.viisaastivesilla.fi/etusivu/pelastu_ja_pelasta/tunnista_ja_pelasta_hukkuva

Vinterbadplatser

I sin enklaste form har vinterbadplatsen ett varmt omklädningsrum, en vak och trappor som leder till vaken. Den som upprätthåller vinterbadplatsen, dvs. tjänsteleverantören, ansvarar för säkerheten vid vinterbadet. Tjänsteleverantören kan vara t.ex. en kommun, en församling, en förening eller ett företag. Tjänsteleverantören svarar för underhållet av vinterbadplatsens byggnader, anordningar, gångar och utrustning. Den som badar ska dock vara försiktig och följa anvisningarna. Verksamhetsutövaren ska redan i anvisningarna beakta olika användargrupper och antalet användare. Tjänsteleverantören ska se till att behövliga försäkringar finns. Tjänsteleverantören ansvarar också för att den som använder tjänsten får tillräcklig säkerhetsinformation, t.ex. om vattendjupet eller strömmar. I vakens omedelbara närhet eller i omklädningsutrymmena ska det finnas tydliga skyltar och anvisningar för vinterbadarna på finska och svenska samt vid behov på andra språk.

Åtminstone följande uppgifter och varningar behövs:

- Kontaktuppgifter till den som ansvarar för vinterbadet.
- Larmanvisningar: nödnumret 112, badplatsens adress och köranvisning för utryckningsfordon.
- Gå inte ensam till vaken.
- Dyk inte ner i vaken.

Mer information fås om de krav och föreskrifter som gäller produktsäkerhet genom att kontakta Konsumentverket eller hälsoinspektören i den egna kommunen. Myndigheterna ger råd till både konsumenter och näringsidkare.

Anvisningar om säkert vinterbad finns bl.a. på Suomen latus webbplats

https://www.suomenlatu.fi/media/ulkoile/talviuinti/talviuinnin-julkiset-tiedostot/2_ohjeet-turvallisen-avantouintipaikan-yllapitamiseksi.pdf och på webbplatsen

https://www.viisaastivesilla.fi/etusivu/pelastu_ja_pelasta/jaalla/talviuinti

Att åka båt och paddla tryggt

Tjänsteproducenten ska sörja för roddbåtarnas och andra vattenfarkosters skick och för regelbunden granskning av dem. Innan båtsäsongen inleds ska man kontrollera (eller låta en yrkeskunnig kontrollera) att det inte förekommer några skador på skrovet, relingen, flyttankarna eller andra konstruktioner och att lufttankarna är täta och att bottenproppen är på sin plats.

Rodd båtar och andra liknande fritidsbåtar kräver inte behörighetsbrev eller förarbrev. En båt ska alltid ha ett öskar, åror, fästdon, rep och ankare. Båtfarare ska ha en vattentät eller vattentålig mobiltelefon. I mobiltelefonen ska man spara viktiga nummer i den händelse att man råkar i en nödsituation.

Om församlingens lägerdeltagare har möjlighet att använda båtar, ska aktiviteterna också övervakas med kanoter eller motsvarande. Övervakaren ska vara över 18 år (se simövervakare) och kunna vägleda dem

som ska ut på vattnet i hur båten, kanoten eller liknande används på ett säkert sätt. Dessutom ska övervakaren kunna larma hjälp och vidta eventuella räddningsåtgärder i en nödsituation. Övervakaren ska ha kännedom om båtleden och tiden till sjöss.

Innan någon far ut på sjön ska övervakaren ge anvisningar och se till att

- de som far ut på sjön har tillräcklig kunskap om hur man hanterar och styr båten
- alla som ska ut på sjön har på sig flytvästar på rätt sätt
- Båten har tillräcklig räddningsutrustning med tanke på att bogsering skulle behövas, någon faller i vattnet eller båten kantrar.
- båten lastas med beaktande av balansen. Särskilt i små båtar är det viktigt att alla sitter på sin plats. Om man måste byta plats, ska man göra det en åt gången.
- Om vädret blir dåligt eller en nödsituation uppstår, ska man ta i land så snabbt som möjligt och larma efter hjälp.
- Om någon på båten ramlar i vattnet, ska man larma efter hjälp direkt. Flytvästen bär den som hamnat i vattnet. Det är viktigt att hålla sig lugn och handla lugnt och målmedvetet enligt givna anvisningar. Om det är möjligt, ska man hjälpa personen tillbaka upp i båten. I annat fall bogseras personen till närmaste strand.
- Om båten kantrar ska man hålla sig nära båten och försöka väcka uppmärksamhet genom att ropa och vifta. Om möjligt, ring efter hjälp och ge positionen så noggrant som möjligt.
- Man ska inte ta av sig kläder eller skor i vattnet - även våta kläder skyddar mot kyla.

Flytvästar

När man väljer räddnings- eller flytväst är det skäl att vara ärlig mot sig själv. Om simkunnigheten eller erfarenheten av att färdas på vatten är blygsam lönar det sig att glömma alla flytplagg på 50 Newton. När det gäller vikten bör man också vara ärlig. Hur tung blir man i vatten fullt klädd, kanske med stövlar på fötterna? Testa om räddningsvästarna sitter bra och om de känns bekväma. Kom ihåg att det också ska rymmas en jacka eller något annat klädesplagg under västen. Prova att sitta med västen på.

I Finland ska alla räddningsvästar och flytplagg uppfylla kraven i direktiven om personlig skyddsutrustning (CE-märkning). Typkontrollen grundar sig på europeiska standarder enligt vilka flytutrustning delas in i fyra bärklasser. Bärigheten anges i Newton (N).

50 Newtons flytvästar, flytjackor och flytbyxor är avsedda för simkunniga i skyddade vatten i närheten av stranden, där hjälpen är nära. De vänder inte en medvetslös person på rygg och har oftast ingen krage. Flytvästar (typ seglarväst) tillverkas inte för barn under 30 kg.

100 Newtons räddningsvästar är avsedda att användas i skyddade vatten. De vänder en medvetslös person i ryggläge inom 10 sekunder. Dessa västar är alltid orange, röda eller gula till färgen och de är alltid utrustade med reflex och visselpipa. Barn ska ha sådana västar.

150 Newtons räddningsvästar är avsedda att användas i kustvatten. De vänder en medvetslös person i ryggläge inom 5 sekunder. Vanligtvis är västarna på 150 Newton uppblåsbara och man får dem också utrustade med grenband.

275 Newtons västar är avsedda att användas på öppet hav tillsammans med vattentäta och tunga kläder och skor. De vänder en medvetslös person på rygg inom 5 sekunder. Västarna är i allmänhet uppblåsbara.

Källor:

Konsumentverket – Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes)

FSL Finlands simundervisnings- och livräddningsförbund rf

Suomen Latu ry